

Сабецька Тетяна

аспірант, Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя, м. Тернопіль

АНАЛІЗ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ЗОВНІШНЬОГО МАКРОСЕРЕДОВИЩА СІЛЬГОСПМАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Як відомо, господарська діяльність будь-якого промислового підприємства як зовнішньоорієнтованої економічної системи в значеній мірі визначається станом його зовнішнього оточення, у зв'язку з чим аналіз основних факторів макросередовища є необхідною передумовою ефективного планування подальшої діяльності економічних суб'єктів. Серед факторів зовнішнього оточення, а саме: політико-правових, господарсько-економічних, культурно-демографічних, природно-географічних та міжнародних, якщо й не вирішальну, то все ж важливу роль відіграє науково-технічна складова.

Зокрема, група науково-технічних факторів зовнішнього макросередовища окреслює ті аспекти, які стосуються особливостей науково-технічного прогресу в галузі, до якої належить підприємство, рівня розвитку НДДКР та стану галузевої науки. Розвиток НТП на підприємствах сприяє впровадженню нової техніки та технології виробництва, зменшенню матеріаломісткості енергоємності виготовлених товарів, зростанню продуктивності праці, розширенню номенклатури та асортименту, що забезпечує використання їх виробничого потенціалу на якісно новому рівні. Інтенсивність протікання науково-технічного прогресу в країні характеризує динаміка основних показників інноваційної активності вітчизняних підприємств (див. табл. 1).

Сільськогосподарське машинобудування тісно пов'язане із іншими галузями вітчизняної промисловості та сільським господарством, адже основні тенденції розвитку даної галузі в значній мірі відображають зміни в економіці країни та впливають на розвиток інших секторів народногосподарського комплексу. Так, прискорені темпи розвитку сільськогосподарського

машинобудування позитивно відбиваються на технічному рівні виготовлених в країні сільськогосподарських машин та обладнання, від чого прямопропорційно залежить рівень продуктивності праці в аграрній сфері. В свою чергу поява нових технологій та методів у рослинництві чи тваринництві є поштовхом до виготовлення вітчизняними виробниками інноваційної сільськогосподарської техніки. Зокрема, останні світові тенденції щодо застосування в сільському господарстві прогресивних енерго- та ресурсозберігаючих агротехнологій, а саме систем мінімального та нульового обробітку ґрунту, вимагають розробки відповідної сільськогосподарської техніки. Аналогічно, науково-технічний прогрес у промисловому виробництві (застосування нових матеріалів, нових методів обробки, нових технологій тощо) прямо впливає і на особливості виготовлення сільськогосподарських машин.

Таблиця 1

Стан інноваційної активності вітчизняних підприємств у 2007-2009 рр.

Показник	Період			Тенденція
	2007	2008	2009	
ІННОВАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ				
Питома вага промислових підприємств, що впроваджували інновації, %	11,5	10,8	10,7	Незважаючи на зростання кількості нових видів продукції та технологічних процесів, трьохрічна динаміка показників свідчить про зниження рівня інноваційної активності промислових підприємств нашої країни. Значно скоротилися обсяги фінансування інновацій за рахунок бюджетних та власних коштів підприємств, проте зріс потік іноземних інвестицій.
Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %	6,7	5,9	4,8	
Впроваджено нових технологічних процесів, процесів, у т. ч. маловідходних, ресурсозберігаючих	1419	1647	1893	
	634	680	753	
Освоєно виробництво нових видів продукції, найменувань, з них нові види техніки	2526	2446	2685	
	881	758	641	
Обсяг фінансування інновацій, млн. грн. в т. ч. за рахунок власних коштів	10850,9	11994,2	7949,9	
	7999,6	7264,0	5168,4	
	144,8	336,9	127,0	
	321,8	115,4	1512,9	

Таблиця побудована на основі: [1], [2].

Оцінюючи науково-технічне середовище сільськогосподарського машинобудування, варто зауважити, що техніко-технологічна база значної частини підприємств галузі є застарілою, ступінь зношення основних фондів сягає 80-90%, у зв'язку з чим актуальною стає проблема технічного переоснащення, модернізації та реконструкції виробничих потужностей.

Науковим фундаментом вітчизняного машинобудування для АПК є 14 факультетів механізації сільськогосподарського виробництва, кілька інститутів механізації та сільськогосподарського машинобудування, а також науково-дослідні та дослідно-конструкторські підрозділи підприємств, де сконцентровані талановиті та досвідчені вчені і конструктори, які разом становлять потенціал для створення інноваційних розробок та прийняття інноваційних рішень щодо вдосконалення сільськогосподарської техніки.

Оцінювання науково-технічної складової зовнішнього макросередовища галузі пропонуємо здійснювати на основі показників, поданих в табл. 2.

Таблиця 2

Профіль науково-технічного середовища сільгоспмашинобудівної галузі

Показник	Оцінка дослідником	Числове значення оцінки (O_{3i})	Коефіцієнт вагомості показника (KB_{3i})	Одинична величина показника (OB_{3i})	Максимальна величина показника ($O_{3i} = 100$)
Техніко-технологічна база підприємств	низька	22	0,20	4,4	20
Наукова база галузі та розвиток галузевої науки	висока	78	0,15	11,7	15
Нові технології в сільському господарстві	середня	65	0,15	9,75	15
Інноваційна активність підприємств	низька	35	0,25	8,75	25
Фінансування інноваційного розвитку	середня	45	0,25	11,25	25
Узагальнена оцінка науково-технічного середовища (Y_3)				45,85	100

Отримане значення узагальненої оцінки науково-технічного середовища, яке дорівнює 45,85, свідчить про низький рівень інноваційної активності підприємств галузі та відсутність вагомих передумов для її інтенсифікації.

Література

1. Впровадження інновацій на промислових підприємствах у 2009 р. [Електронний ресурс] / Держ. ком. статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
2. Джерела фінансування технологічних інновацій у 2009 році [Електронний ресурс] / Держ. ком. статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>